

Nr 254.

Av herr **Molin** i Dombäcksmark, om skrivelse till Kungl. Maj:t
angående en hela riket omfattande vanhävdslag.

Genom lagen den 25 juni 1909 angående uppsikt å vissa jordbruk i Norrland och Dalarna hava statsmakterna i princip fastslagit, att vanvård av jordbruksjord icke är något, som blott och bart angår jordägaren utan berörer hela samhället, som ju bör vara känsligt för, att den jord, som finnes, brukas på mest ändamålsenliga sätt. Vid tiden, då nämnda lag stiftades, koncentrerade sig vanhävden företrädesvis på bolagshemmanen i Norrland och Dalarna, varemot några större olägenheter av samhälleligt intresse icke kunde påvisas beträffande enskildes sätt att sköta sin jord i Norrland och Dalarna och såväl enskildas som bolags handhavande av åkerbruksjord i övriga delar av landet. I följd därav blev lagen den 25 juni 1909 en s. k. undantagslagstiftning för bolagen och trävaruhandlandena i Norrland och Dalarna.

Efter sedan lagen i fråga tillkom har, med vad tiden lidit, ej blott erfarenhet vunnits om lagens ineffektivitet och de möjligheter lagen givit vederbörande att kringgå densamma, utan även förhållanden i övrigt inträffat, som göra, att det måste bli en bjudande plikt att undersöka, huruvida icke tiden nu är inne att ersätta den s. k. undantagslagstiftningen med en annan hela riket omfattande lag om vanhävd.

Då det nu framför allt annat gäller att öka vår livsmedelsproduktion, varvid särskild vikt måste läggas på spannmålsodling, måste lagarna vara anpassade därefter. Förutom de säkerligen djupt ingripande åtgärder, som i sådant syfte redan vidtagits eller under innevarande års riksdag komma att vidtagas, borde den hävstång för jordbrukets bestånd och utveckling, som en hela landet omfattande vanhävdslag skulle utgöra, icke förbises. Om ej förr, så måste envar åtminstone nu erkänna, att de som

äga jordbruksjord och icke sköta den, så att därav kan avvinnas skördar, göra sig skyldiga till brott emot samhället.

Av vissa tecken att döma, torde många finnas i vårt land, som till den grad brista i samhällssolidaritet, att obstruktion kan befaras, då vår bruket på allvar skall börja och då hela det svenska jordbruket måste mobiliseras för motande av hungersnödens spöke. Om än en allmän vanhävdslag icke skulle kunna råda direkt bot emot dylik obstruktion, vore dock lagens blotta tillvaro ett memento för spekulationer i obstruktion, då varje åtgärd i slikt syfte i framtiden kan hava till följd obehagliga efterräkningar.

I sin mån skulle även en allmän vanhävdslag vara ägnad att stävja det hejdlösa jordjobberi, som nu florerar ute i bygderna och som endast kommer att lämna vanhävd efter sig i spåren.

I syfte att råda bot på spekulationsraseriet å jordegendomar anhöll riksdagen i fjol, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, vilka åtgärder som kunde finnas lämpliga för att å jordegendom, inköpt på spekulation för skogsavverkning och styckning, hämma, förutom förekommande skogsskövling, vanhävd av jordbruk och byggnader, ävensom förhindra dylik egendoms planlösa styckning och delarnas försäljning till oskäligt pris.

Även om resultatet av denna av riksdagen begärda utredning skulle komma till synes i snar framtid och vanhävdsspörsmålet i denna del bli löst, återstår dock alltjämt den frågan olöst, hur vanhävd på enskildas jord skall behandlas från samhällets sida. I varje fall komma vanhävdslagarna, så som riksdagen hittills tänkt sig dem, att bliva undantagslagar för vissa samhällsklasser eller kategorier av medborgare.

Med hänsyn till tidsläget erfordras nu exceptionella åtgärder, vars nödvändighet år 1917 icke kunde förutses 1916.

En hemställan från riksdagens sida till Kungl. Maj:t att snarast möjligt framlägga förslag till en för hela riket och alla medborgare gällande vanhävdslag, torde icke nödvändigtvis bära tolkas som ett återtagande av riksdagsskrivelsen av år 1916. En vanhävdslag av det slag, jag påyrkar, skulle icke överflödiggöra ytterligare åtgärder för stävjandet av jordjobberi, skogsskövling och irrationell jordstyckning och varför icke även vanhävd, enär en allmän vanhävdslag näppeligen kan skrivas så detaljerad och fullständig, att ej *experter* på jobberiets, skogsskövlingens och vanhävdens områden skola finna utvägar att kringgå densamma.

För den händelse vederbörande utskott ej skulle hava tid och möjlighet att självt föreslå riksdagen att för sin del antaga en hela riket omfattande allmän vanhävdslag i nära anslutning till bestämmelserna uti

lagen den 25 juni 1909 angående uppsikt å vissa jordbruk i Norrland och Dalarna, får jag yrka,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, att Kungl. Maj:t, om möjligt till nästa års riksdag måtte framlägga förslag till en hela riket omfattande allmän s. k. vanhävdslag.

Stockholm den 26 januari 1917.

Emil Molin,
Dombäcksmark.

